

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPUIAZĂ.

Unitatea

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 40 Lei
Pe 6 luni . . . 20 Lei
Pe 3 luni . . . 12 Lei
Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Problema autonomiei.

(—vp—) Pe urma războiului, un spirit de primenire și libertate a chemat la o nouă viață conștiințele amorțite ale tuturor claselor și formațiunilor sociale.

De adierile acestui spirit al vremii n'a fost scutită nici biserica noastră, și farmecul lui a mișcat și rândurile preoțimei de rând. Mănată de aceste mari impulziuni ale vremii, s'a adunat într'un congres ca să-și fixeze revindcărea față de stat și ca să stabilească acele principii, pe cari să se ridice aranjamentul intern al marelui edificiu al autonomiei bisericii noastre.

Această manifestație a preoțimii de rând, precum și spiritul care a umplut atmosfera ședințelor congresului ei dela Cluj, au lăsat să se întrevadă, că preoțimea de rând dorește o situație precizată față de stat, iar în lăuntru: să aibă cuvânt și influință la anumite chestiuni, cari privesc guvernarea administrativă a bisericii. Această dorință nime nu s'a gândit să o cvalifice de răsvrătire, ci dimpotrivă au recunoscut cu toții, că este o deșteptare a puterilor nouă și o potrivită manifestație a conștiinței democratice în sinul bisericii. Prin aceasta, sistemelor de guvernare existente intenționau să le asigure o nouă formă, potrivită problemelor care se anunțaseră la orizontul schimbat al vieții noastre bisericești. Pentru că — ca să mă folosesc de cuvintele unui înalt prelat al bisericii latine —, sistemele de stăpânire sunt creațiunile istoriei; timpul le-a adus, timpul le și duce. În aceste sisteme, cu schimbarea împrejurărilor, se pot introduce elemente nouă și din drepturile de hotărîre putem da și acelor, cari nizuiesc spre ele, fiind până aci numai conduși de ele, dar se înțelege: pe lângă respectarea integrală a drepturilor de proveniență dumnezească.

Acestor mișcări voiau să le pregătească calea sancțiunii legale sinoadele din primăvara anului 1919. Timpul de atunci însă a cam trecut, râvna și zelul oamenilor a cam adormit, așa că aspirațiile timpului de generală fermentație sufletească au încrăcit în cadrele și formele îmbătrânite ale protoalelor sinodale. Chiar și dacă s'a încrestat în vre-un sinod ceva în privința autonomiei, face impresia puținței înțelegeri și a și mai puținului interes față de această extraordinară de importantă chestiune.

Năvălirile dușmănoase din afară, tratamentul vitreg al statului cu biserica noastră, justifică pe deplin importanța tendinței de autonomie față de stat; iar indiferentismul religios înspăimântător, imoralitatea individuală și socială, precum și mulțimea sectelor reclamă în mod imperativ introducerea unor atari întocmiri de ordin administrativ-bisericesc, cari să ne asigure reușita rezistenței. Așezământul unei întocmiri autonome este deci necesar nu numai din punctul de vedere al situației bisericii față de

stat, ci și din punctul de vedere al palpației unei vieți mai spirituale în sinul bisericii: ca să se poată stimula, prin administrație potrivită vremii, și concursul valorilor și puterilor de jos în sus. Căci, de multeori, „ziditorii nesocotesc piatra care este pusă în colțul unghiului“.

Față de loviturile din afară de multeori se potrivește axioma, că „palma sub onere creștit“; dar față de criza internă a sufletelor, pe lângă asistența promisă a sf. Spirit, inomis se cere munca intențivă de clăcaș a preoților de rând, care se stimulează și se potentează prin așezămintele depuse în cadrele unei autonomii, a cărei înfăptuire nu mai suferă amânare. Convocarea cât mai urgentă a unui Conciliu provincial, care să legifereze cu deplină competență în această materie, credem că este o necesitate a vremii și de aceea a probăm cu tot sufletul propaganda pornită în aceste coloane pentru realizarea acestui gând.

Scriitorul acestor șire este un smerit preot de sate, care privind situația bisericii noastre din colțul său de muncă desinteresată, o vede și o apreciază poate greșit, dar care a crezut că e bine să spună ce simte, făcându-se ecoul curat al fraților săi de pe sate, cu cari simte la fel. Conducătorii noștri cei mari vor judeca și lucra după cum vor crede de bine, dar am socotit, că o orientare asupra ideilor cari ne stăpânesc pe noi, muncitorii cei mici, nu poate să strice.

Școlile confesionale. Hotărîrea congresului național bisericesc dela Sibiu referitoare la școlile confesionale a turburat de nou cercurile celorce nu găsesc altă mântuire pentru neamul românesc decât statificarea școlilor. D. Bogdan-Duică dela Cluj, care în acel congres a rămas deplin izolat cu părerea sa mântuitoare de țară, a crezut, că neapărat trebuie să-și ia o satisfacție. De aceea întors la Cluj, a convocat numai decât pe membrii corpurilor didactice dela școlile de stat (!) ale Clujului și supunând chestiunea școlară unei noi discuții, a dat un vot de blam congresului sibian, hotărînd, tot cu unanimitate, statificarea școlilor. Dar nici „Asociația“ învățătorilor, condusă de elevii puțin recunoscători ai Blajului și Sibiuului, nu se lasă mai pe jos. Îmbărbătați de cuvintele unui preot (!) de al nostru, care stă în fruntea afacerilor noastre școlare din Ardeal, comitetul acestei „asociații“ a deschis de nou focul împotriva școlilor noastre, îndemnând pe învățătorii confesionali, ca în numele sfintei solidarități profesionale, să agite fiecare în mijlocul poporului, pentru a se statifica școlile de jos în sus, prin întoarnarea unei adevărate anarhii. . .

Cu toate acestea guvernul a găsit într'un ultim consiliu (3 Noemvrie), că nu e bine să dee cu băta în baltă. Raportul făcut în cauză de d. ministru al cultelor (!— bine stăm!) a fost găsit de ceilalți ministri insuficient, și s'a

hotărît, ca o comisie să mai studieze chestiunea. Avem deci toată nădejdea, că această comisie se va interesa puțin și de părerile celor 2 biserici române din Ardeal și, dacă va mai ajunge să facă o propunere în consiliul ministrilor — o va face așa cum o cer adevăratele interese ale țării. Altfel, va fi singur vinovat de războiul cultural, ce se va produce în țară!

Salarizarea preoților din Bucovina.

Organul guvernamental „Dreptatea“ oin Cernăuți publică în Nr. său din 8 Noemvrie următoarele:

„Proiectul de salarizare compus de directoratul general pentru culte și deliberat precum și acceptat de către Consistorul arhiepiscopesc prevede următoarele norme: Preoții ortodoxi fără deosebire (parohi, expoziți, cooperatori) primesc cu ziua de 1 Oct. st. h. 1921 un salariu lunar la bază de 600 lei, un adaos de scumpete de 400 lei și 4 gradații (cviacvenii) de 150 lei, iar a cincea gradație de merit, pe care respectivii preoți vor trebui s'o solicite fiecare în deosebi, urmând să fie luați în vedere mai întâi acei preoți, cari au servit până la 1912 timp mai îndelungat în calitate de cooperatori. — Pentru regularea gradațiilor preoților, urmează a se socoti fiecărui preot anii de serviciu dela prima introducere în serviciu până la împlinirea alor 20 ani de serviciu, fără deosebire dacă a servit ca cooperatori sau paroh. . . Protopresbiterii districtuali primesc un pașal urcat la 300 lei lunar pentru vizitarea parohiilor. . .“

„Acest proiect de salarizare a intrat în vigoare cu ziua de 1 Oct. 1921 și va servi ca îndreptar deocamdată până la finea anului bugetar (1 Aprilie 1922). Ameliorându-se mai târziu starea financiară a fondului religios. . . se va putea pași la o nouă salarizare“.

Iată deci, că Bucovina, apreciind după cuviință importanța activității preoțești, ridică salariul de bază al tuturor preoților, „fără nici o deosebire“, la suma de 1000 lei, punându-le în vedere, că îndatăce starea fondului religios va permite se va face o nouă salarizare, și mai corăspunzătoare noilor împrejurări de viață.

Ne bucurăm din inimă de această frumoasă dovadă a înțelegerii sufletului preoțesc, care nu se poate dedica chemării sale cu tot dinadinsul decât numai dacă va fi scutit de grija pâinii de toate zilele. Pilda aceasta, venită dela o margine a țării, trebuie să fie pentru inima ei un *memento*, că aranjamentul făcut mai pe urmă cu cei 450 lei — ca să nu mai amintim de rușinea celor 200 lei a atâtor preoți degradați la rândul servitorimei — nu poate fi susținut, dar în aceeași vreme și o indicație cum trebuie simțit față de preoțimea română și față de rolul ei în viața de stat.

...Dar se va înțelege oare la mărutul guvern glasul acesta, ori se va continua cu sistemul inaugurat, care nu a produs decât amărăreală și nemulțumire!

Dela „Asociațiune“.

Nu dispunem de spațiul necesar pentru a publica în întregime circularele și apelurile harnicei noastre asociații culturale din Sibiu, dar fiindcă apreciem în deplină măsură stăruințele sale și dorim a-i veni în ajutor după puteri, reasumăm în cele următoare ultimele tipărituri ce ni s'au trimis.

1. La anul, în 10 Septembrie, se împlinesc 50 de ani dela moartea lui *Avram Iancu*, iar în 1924 vor fi 100 de ani dela nașterea lui, și din acest prilej »Asociațiunea«, vrea să aranjeze în casa din Vidra a acestui erou național un *muzeu istoric al anilor 1848-9*. În scopul acesta cere sprijinul tuturor Românilor pentru adunarea amintirilor istorice referitoare la anii aceștia de frumoase lupte naționale. E vorba întâia de tablouri, deseme, fotografii, stampe și gravuri, cari reprezintă pe eroii naționali de atunci, apoi de vederi, arme, costume și alte obiecte risipite astăzi, cari adunate la un loc vor fi un adevărat tezaur național. În locul al doilea »Asociația« se gândește la tot ce s'a tipărit referitor la aceste vremuri (proclamațiuni, ziare, memorii, însemnări, notițe, scrisori, hărți), precum și la ceea ce se mai găsește netipărit, în gura poporului, ca povestiri, anecdote, snoave și alte de acestea, cari pot să arunce o lumină asupra evenimentelor de atunci.

Toate acestea sunt a se trimite din partea celor ce le posed pe oricare din următoarele adrese: Traian Banciu preot în Vidra, Petru Popovici, protopop în Câmpeni, ori Dr. Laurențiu Pop, avocat Abrud. Cu eventuale dorințe și pentru informații lumea să se adreseze la biroul central.

2. În strânsă legătură cu serbările plănuite pentru comemorarea mișcărilor din 1848-9, se publică, cu termenul de 1 Oct. 1922, concurs pentru o lucrare scrisă în românește asupra temei: *Istoria anilor 1848-9, în legătură cu faptele de arme ale eroului Avram Iancu*. Lucrările de o estensiune de cel puțin 20 coale de tipar, formatul revistei »Transilvania«, se vor cenzura de secția istorică a »Asociației« și cea mai bună va fi premiată cu un premiu de 10 mii lei.

3. În curând vor începe să lucreze comitetele locale de împroprietărire, prevăzute în legea

reformei agrare dela noi. Dispozițiile art. 1, 4, 40 și 114 ale legii se îngrijesc, ca »pentru satisfacerea trebuințelor de interes general, cultural, economic, social și de educație fizică« să se destineze din partea acestor comitate terenul necesar, și fiindcă între acestea trebuințe neapărat sunt a se socoti și *Casele naționale*, luate în programul »Asociațiunii«, centrul roagă pe toți membrii acestor comitete să asigure pe seama acestora la loc potrivit un teren de cel puțin $\frac{1}{4}$ de jugăr. După obținerea acestui teren, la avizul satelor, »Asociația« se va îngriji apoi de lucrările pentru construirea și înzestrarea acestor case, atât de importante pentru viața satelor noastre.

4. Tot aici încreștăm, că »Asociația« continuă a face o propagandă foarte întinsă pentru desfacerea lozurilor »loteriei sale culturale«. Sumele ce se vor realiza din aceste loturi au o menire din cele mai frumoase, ridicând, între altele, o *întregă serie de monumente* (lui Mihaiu Viteazul, Mărișel, Fântânele ș. a), cari ne vor ridica și pe noi în seria celor ce știu să prețuiască după vrednicie învățămintele, cari se desprind din un trecut atât de bogat în momente înălțătoare cum este al nostru. Indemnăm deci cu toară căldura pe cititorii acestui organ, să se înroleze între apostolii acestor nobile strădănuțe.

Primejdia pocăitismului.

Banatul, cât nu a ajuns pe mâinile Sârbilor, ajunge azi mâne pe mâinile pocăiților. Pe lângă aceia pe cari i-am avut, pravoslavnică Rusie ne-a mai dat un însemnat contingent, așa că azi puține sate mai sunt fără nici o familie pocăită. Bărbați, femei, copii, sunt tot atâția apostoli ai acestei secte și să nu se creadă, că glasul lor e glasul celor ce strigă în pustie.

Peste tot ei impun oamenilor noștri prin »cuvântul Domnului«, pe care totdeauna îl poartă pe buze și prin viața lor, care ori cât ar fi de rătăcită ca doctrină, poartă timbrul unei anumite perfecțiuni. Abstrăgând dela aceea, că nu vreu să știe de biserică și de sacramentele ei, pocăiții în viața lor își reamintesc puritatea vieții creștinești din primele veacuri. Trăiesc în cea mai strânsă armonie, nu injură,

nu se ceartă, și în a se ajuta unii pe alții merg până acolo, cât chiar și casă fi ridică celui lipsit dintre ei. Ei ne spun nouă: Voi aveți legi multe și nu le țineți, noi avem puține, dar le ținem. Voi credeți fără convingere, noi credem din convingere. Preoții voștri au ascuns Biblia, pentruca poporul să nu o citească, ca nu cumva să li-se deschidă ochii. Ei spun legea, pe care înșiși nu o țin. Cer posturi și ei nu postesc; cer milă și ei nu dau; spun să vă pocăiți și ei nu se pocăesc...

Iată un nou indemn, pentruca cei chemați să ne dea în sfârșit *Biblia*. Acești sectari umblă tot cu ea în buzunar, iar la noi nici preoții nu o au.

Ce e de făcut însă față de primejdia pocăitismului?

Ni-se impune o *cateheză mai conștie* decât cea de până acum; o cateheză care să nu se mărginească numai la enararea seacă a istorioarelor biblice sau la bobizarea catehismului, ci o catehizare apologetică, ca viitorii fi ai bisericii noastre nu numai să fie catolici, ci să fie din convingere catolici, cari știu să-și apere credința când cineva le-o atacă.

Spre acest scop, ar fi bine dacă s'ar scrie o *mică apologetică pentru elevii clasei V și VI și pentru țărani adulți*. Aceasta, dată în formă de broșură, ar putea-o avea țărani noștri totdeauna la mână și nu ar fi siliți să rămână muți în fața celor cari cearcă să-i mute dela credința lor. (ip.)

Revistă bisericească.

Consistorul episcopesc din Gherla a hotărât să trezească la nouă viață *reuniunea diecesană de misiuni pentru popor*, care a luerat atât de frumos înainte de războiu. O activitate mai sistematică se va începe numai la primăvară, dar și acum de curând (19-21 Noemvrie) se vor ținea misiuni la Rodna-veche din partea păr. protopop Ioan Coste, secretarul reuniunii și a păr. Dr. Victor Bojor, parohul nostru din Telciu.

La biserica noastră din Făgăraș, ctitoria brâncovenească, au început lucrările de restaurare. Tâmpla mâncată de cari și în

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Schisma românească.

— Răspuns unui sibiian anonim. —

II.

Cum a păstrat cultura românească biserica neunită, se vede din chiar cele până aci înșirate. Nu adaog doar decât câteva fapte din secolul trecut. La Sibiu, încă înainte de 1848, se introdusese limba maghiară, ca limbă oficială a bisericii. Șaguna a afurisit literile latine; și la București, guvernul a trebuit să pue în joc toată autoritatea lui, ca Sinodul să treacă peste opoziția celor ce, în cap cu episcopul Romanului, voiau să se păstreze în biserică literile cirilice.

Cum și-a dat concursul biserica neunită la împlinirea idealului național, se vede, că nu știi. Să-ți spun eu, prin urmare. La București, în 1848, Mitropolitul Neofit — capul bisericii — era spionul Rusiei și trăda pe naționaliști. La Unirea Moldovei și a Țării Românești, unioniștii au avut de furcă la București cu mitropolitul Nifon și la Iași, cu Sofronie mitropolitul, instrumentele Rusiei. Iar la 1866, separatiștii moldoveni, când s'au răscolat din indemnul consulului rusesc, au pus în fruntea lor pe mitropolitul Calinic.

D. Nistor, în a sa istorie bisericească a Bucovinei, recunoaște, că rutenizarea Bucovinei se datorează faptului, că clerul bucovinean a fost mai mult ortodox (citește schismatic), decât român.

În Basarabia, popii »ortodoxi« au ridicat biserici, în 1912, ca sa sărbătorească răpirea Basarabiei de către Ruși, ca un fapt vrednic de cea mai mare laudă.

Când Românii au trecut Carpații în 1916, ca să alipească pe ardeleni de patria-mamă, din Sibiu, episcopii români neuniți, au dat acea faimoasă enciclică, pe care o am sub ochi, dar din al cărui cuprins nu voi să-ți dau câteva mostre, pentru cuvinte pe care cred, că le prețuești. Și mitropolitul Vasile Mangra, cu câțiva ani înainte, pe când era vicar la Oradea-Mare, spunea, că a susținut în alegeri pe Unguri, pentrucă așa îl obligă caracterul său de prelat ortodox. Am la mine și acest document.

Și pare că era sincer în credința aceasta, căci când Sârbii au pătruns în Banat, în bisericile cele neunite s'a pomenit craiul Petar al Serbiei; lucru ce nu a făcut clerul unit din eparhia Lugojului.

Se vede, că același duh al schismei a făcut pe mitropolitul Konon, primatul României, să trimită ostașilor ce se luptau la Mărășești, chemarea, prin care li sfătuiește să depue armele.

Schisma grecească a fost reînviată de Turci,

ea pe creștinii răsăriteni să-i lipsească de orice legătură cu Roma vecinică. Această schismă putea servi Rusiei, în velleitățile ei, de a rusifica Orientul. Pentru Români ea a fost o robie, la cei mai vajnici vrășmași ai lor. Schisma grecească, a stălețit mentalitatea cărmuitorilor bisericești, de au comis în nenumărate rânduri, adevărate acte de tradare de neam. Până în ziua de azi, ea ne împiedecă de a ne bucura de toate foloasele originii noastre latine și ține deschise porțile, pe care poate veni desnaționalizarea Românilor, prin slavizare.

Nu-mi mai rămâne decât să-ți dovedesc, că te înșeli grozav, când susții, că biserica română unită, ar fi un instrument de desbinare politică, și de slăbire politică și culturală.

De ași fi răutăcios, m'ași mulțumi să-ți spun, că pe când uniții sunt gata la o unificare cu orice sacrificii personale, prin constituirea unei patriarhii românești, cu toate privilegiile recunoscute patriarhiilor orientale la Florența, dar în legătură duhovnicească cu Roma, neuniții se ceartă, de patru ani, și nu sunt în stare, să renunțe nici unii la situații și avantaje, cari îi desbină.

Dar nu mă opresc aici. Sunt dispus să admit, că ar fi făcând esces de zel unii, cu ehestia comunicațiilor în sacris; că ar fi printre dânzii și oameni încăpățânați. Recunosc tot ce poțtești, te rog însă să nu uiți, că uniții sufie-

parte zdrobită se reface, sub conducerea sculptorului Ștefănescu, iar pentru restaurarea picturii a fost invitat profesorul Flaviu C. Domșa din Blaj. — În legătură amintim, că preoțimea ortodoxă tot mai sporează să pună mâna pe această veche biserică unită, câtă vreme ultimul congres național-bisericesc din Sibiu a socotit că trebuie să discute de nou această chestiune, hotărînd, că „congresul ia la cunoștință demersurile făcute și învîtă consistorul mitropolitan să facă în chestie, în sfera sa de drept, pașii ce-i va afla de bine“.

Dintre concluzile congresului național-bisericesc din Sibiu mai încreștam, pentru importanța lui deosebită, concluzul prin care se „aprobă înființarea oficiului statistic central pentru culegerea datelor statistice din toate ramurile vieții bisericesti“. — Sinodul nostru din primăvară încă a fost sesizat de o propunere similară, dar comisia organizatoare, fiind se vede de altă părere, a crezut că e bine să și-o impună, nefăcând în plen nici o amintire de dănsa. Dar chestiunea se va readuce la ordinea zilei, fiindcă este o necesitate a vremii.

La sfârșitul săptămânei trecute s'au închis ședințele Consistorului superior bisericesc, pentruca Joi, în 10 Noemvrie, să se deschidă sesiunea ordinară de toamnă a sf. Sinod. Pentruca de astădată să nu se mai repete spectacolul cunoscut dela ultima sesiune, mitropolitul primat a rugat, după cum spun gazetele, cu multă insistență pe arhierii din Basarabia și mai ales pe cei din Ardeal, să participe la ședințele și lucrările Sinodului. Ministrul cultelor ține, se vede, să se realizeze cu tot prețul unificarea bisericii ortodoxe, dar cum ardelenii nu par a fi înclinați să cedeze din punctul lor de vedere, dacă nu vor ceda nici cei din vechiul regat, ușor se poate ajunge de nou la o amânare „sine die“ a chestiunii.

Duminica trecută s'a deschis la Sibiu, după abia 17 luni dela cel din urmă, un nou congres regnicolar al bisericii luterane din România. După închiegarea politică săvârșită de curând la Cernăuți, congresul acesta vine să realizeze strângerea rândurilor și pe terenul bisericesc-școlar. Intre chestiunile puse la

teste sunt incomparabili superiori neuniților. Și să nu uiiți, că acum avem nevoie de o biserică și de un cler cât mai duhovnicesc, mai cult și mai apt a ridica poporul din mocirla de materialism, în care ne sbatem, și din care — cât li lumea — nu-l poate ridica duhul schismei.

Apoi te rog, să-mi spui, când au fost uniții piedică la dezvoltarea noastră politică și culturală. Când ne-au adus dela Roma, lumina? Când au venit în Principate și printre neuniții din Ardeal, de au fondat școli și au semănat în suflete iubirea de neam? Când? În 1835, când au început să tipărească cărți cu litere latine? Ori atunci, când au refuzat să introducă în Blaj, cum era în Sibiu, limba ungurească, ca limbă oficială? Ori poate în 1917, când Consistoriul numit din Sibiu a cedat școlile sale statului unguresc, iar Blajul unit a rămas intransigent în românismul său cinstit și creștinesc?

Imi place să cred, Onorabile, că ai fost de perfectă bună credință, când ai scris broșura Dtale; dar în complectă necunoștință de cauză. De aceea, sper, că de acum înainte, te vei feri să mai aluneci pe căi greșite. Căci Dta, cu broșura Dtale, alimentezi un foc, care arde tot ce este românesc, și împiedecă unirea sufletescă a Românilor.

Destul este, că acum vezi singur, că de ar fi drept și uman, ca statul să intervie în chestii

ordinea zilei, printr'o frumoasă vorbire de deschidere a superintendentului Teutsch, locul întâiu îl ocupă, fără indoială, chestiunea școlilor confesionale. Despre o cedare a lor nici nu vrea să audă nime și astfel discuția se învârte mai mult în jurul isvoarelor de venit, de unde va trebui să se facă față cheltuelilor necesare pentru cazul unei subtrageri a subvenției de stat, acordate până acum într'o sumă globală de 4 milioane lei anual.

În 20 Octomvrie s'a ținut, sub prezidiul Cardinalului Schulte, primul congres euharistic al preoților adoratori din arhidieceza de Köln (Germania). Ședințele s'au ținut în prezența unui număr de peste 500 preoți, luându-se hotărîrea, ca toți preoții arhidiecezei să se facă membrii ai acestei importante reuniuni, fiind tot atâția apostoli ai cultului euharistic. S'a mai luat apoi o întreagă serie de hotărîri, cari privesc amănuntele acestui apostolat, și însuflețirea care a stăpânit în sala festivă a palatului Kolbing e o puternică garanță, că această preoțime, condusă de inimosul său șef, va și căuta să înlăptuiască minunatul program, care va ridica din nou la putere Germania zdrobită în războiu.

Rectorul universității catolice din Paris, Mgr. Baudrillart a fost numit din partea sf. Părinte episcop titular de Himeria. Din prilejul consacării sale, întâmplată la 28 Octomvrie în biserica Notre-Dame, întreagă Franța catolică, în frunte cu 2 cardinali și 35 de episcopi, a adus omagiile sale eminentului bărbat de știință, cunoscut în lumea întreagă.

Jurnalele catolice din Paris anunță, ca un eveniment deosebit de important, vizita arhiepiscopului de Volhinia Eulogiu la cardinalul Dubois al Parisului. Mgr. Eulogiu este însărcinat din partea patriarhului Tichon al Moscovei cu grija tuturor bisericilor ortodoxe rusești din Apusul Europei și vizita lui la prinoipele bisericii catolice din Paris se interpretează ca un semn de apropiere a bisericii rusești de Scaunul sf. Petru.

confesionale, — Dta ar trebui să vie să ceri ca statul să aducă cu deasila pe neuniți la Unire. Dar să ne ferească Dumnezeu de amestecul statului în trebi de acestea!

În duh de pace, iubindu-ne unii pe alții spunând adevărul — nu pentru ca să înfruntăm, ci ca să împiedecăm ca răul să mai dăinuiască — să ne adunăm Români și creștinii adevărați, ca să vedem, ce este de făcut, pentru ca meteahna străină să piară dintre noi, dar cea cu adevărat străină grecească și slavonească. Căci din pricina ei, și din urmele ce a lăsat printre noi, sunt încă Români, ce sunt mai bucuroși a zice frate unui Rus, Bulgar, Sârb ori Grec, decât Italianului, Francezului și Spaniolului. Asta-i, dragă, meteahna, crede-mă.

De obicei, o scrisoare se sfârșește printr'o iscălitură; dar unui anonim nu i-se poate răspunde decât tot anonim. Inchei dar, cu o mulțumită și o rugămintă. Îți mulțumesc, că mi-ai dat prilej să sintetizez în câteva pagini, o chestie, ce pasionează pe Români; și te rog, dacă îți iubesti neamul și-ți este frică de Dumnezeu, să nu mai afirmi nisiodată lucruri de care nu ești sigur. Mai ales, nu te lăsa, să fi stăpânit de duhul urei, ce necurat este.

Cereți pretutindea „Unirea“!

În Spania s'au aranjat mari serbări din prilejul celui de al 7-lea centenar al morții sf. Dominic. Ele s'au închis printr'o solemnitate deosebit de impunătoare, în teatrul regal din Madrid, în prezența regelui Alfonso al XIII-lea și a tuturor demnitarilor țării.

Din încredințarea guvernului grecesc, d. Scassis, fostul ministru al Greciei la Madrid, un catolic practicant, a fost trimis la Roma în misiune extraordinară pe lângă sf. Scaun, pentru a negocia concordatul ce este pe cale a se încheia între Vatican și Grecia.

Numărul pelerinilor din acest an la Lourdes întrece până acum cifra de un milion. Și e de însemnat, că aici sunt socotiți numai cei ce au sosit cu trenul, nu și cu alte mijloace de comunicație.

Săptămâna politică.

Ultima săptămână a agravat și mai mult situația economică și financiară a țării, fără ca criza politică să fi ajuns la punctul de a putea să i-se dea o soluție. Băncile mari ale capitalei au solicitat o audiență comună la M. S. Regele, în care arătându-i dezastrul economic ce amenință țara, au cerut să insiste la guvern ca fără amânare să ia măsurile impuse de împrejurări. Cererile acestora se referesc la economii, la probibirea totală a importului, la desființarea „Sindex“-ului și decretarea libertății complete a comerțului de export și la micșorarea circulației monetare. S'a mai cerut apoi să se ia măsuri pentru blocarea depozitelor în lei ale străinilor la băncile noastre.

— M. Sa Regele, sesizat de delegații marilor bănci din capitală asupra dezastrului ce ne amenință, a intervenit la guvern, care discută acum asupra memoriilor cercurilor noastre financiare și se crede, că ele vor fi aplicate imediat, chiar înainte de a se reîntoarce în țară ministrul de finanțe Titulescu, plecat la Paris.

— Plecarea subită, și într'o vreme de acută criză internă, a dlui Titulescu la Paris ilustrează și ea pe de deplin tragicul situației. A plecat, se spune, pentru a vedea în persoana cauzele căderii vertiginoase a valutei noastre, și pentru a încerca o stabilizare a ei. Concediul este pe 12 zile și cercurile politice sunt de părerea, că până la reîntoarcerea lui din străinătate nu se va produce criza de guvern.

— Ea nu se poate produce de altfel imediat nici pentru motivul, că acordul dintre așa numitele „partide ale Unirii“, nu este încă nici azi un fapt împlinit. Se spune totuși, că asupra principiilor nu mai este nici o discuție, și că acum se lucrează la delăturarea diferendelor în chestiuni de amănunte. M. S. Regele a spus delegaților marelui finanțe: „Am căutat și mă străduiesc încă, să reușesc, să conving pe oamenii noștri politici din toate partidele să-și dea mâna să formeze un guvern, care să fie de folos țării“ și aceste cuvinte ridică mai pre sus de orice indoială, că o schimbare se va produce foarte curând.

— Nu puțină importanță are în soluționarea crizei de guvern și faptul, că d. N. Iorga s'a reîntors zilele trecute în țară. Una dintre piedecile, cari au întârziat aranjarea succesiunii la guvern a fost, că trebuia să se cunoască și părerea dănsului, întrucât partidul naționalist-democrat pe care-l conduce, încă face parte din partidele predestinate a scoate țara din halul, în care a ajuns.

— Noroc, că s'a aranjat cel puțin *cheștiunea habsburgică*, și nu a trebuit să ne amestecăm într'un război absolut nedorit în aceste vremuri de criză. Fostul rege al Ungariei și soția sa Zitta sunt deja pe largul mării, vâslind cu putere spre țărmul țepiș al insulei cândva împădurite (de aici numele!) Madeira. Iar guvernul de acasă și adunarea națională l-a lipsit de drepturile sale la tron, pentru că astfel titlul de rege, să nu-i mai tulbure odihna din Oceanul Atlantic.

— Mica ententă nu este însă mulțumită cu detronarea lui Carol de Habsburg, ci vrea să obțină cu orice preț *detronarea întregii familii de Habsburg*, cu adaosul, că ea nici când să nu mai poată fi aleasă din partea națiunii maghiare, asupra căreia a căzut acum de nou dreptul de-ași alege Suveranul. Și se speră, că această dorință încă se va realiza, fără a fi lipsă de intervenție armată. Poporul maghiar pare a se fi trezit în urmă de cap și se vorbește chiar de o încercare de a se apropia cu prietinie de țara română.

— În seria tratatelor de alianță intră mai nou un *tratat încheiat între Ceho-Slovacia și Polonia*, care cimentează și mai mult legăturile de solidaritate pentru menținerea noului status-quo și prin aceasta garantează o pace durabilă pentru Europa centrală.

— Tot la o înțelegere va trebui să ajungă în urmă și *tratativele*, ce par fără sfârșit, *dintre reprezentanții Angliei și ai Irlandei*. Irlanda și-a impus, cum era și firesc, punctul său de vedere și totul se învârtă acum pentru a găsi o formulă, care să salveze prestigiul guvernului englez. Conferința dezarmării din Washington s'a deschis ieri, și ar fi o sfidare a ei, dacă Anglia ar veni acum să rupă tractările și să se scoale cu arma asupra „insulei sfinților“.

— Un atentat a pus capăt zilele trecute *vieții ministrului prezident al Japoniei, Hara*, ceea ce va produce probabil dificultăți conferinței de desarmare din Washington.

Știri mărunte.

O scrisoare regală. „Monitorul Oficial“ de Duminecă publică următoarea scrisoare a M. S. Regelui, adresată prezidentului de consiliu și prin el țării întregi:

„*Binecuvântata naștere a Principelui Mihail, care a umplut de bucurie inimile Noastre, a fost întâmpinată cu deosebită dragoste din partea credinciosului Meu popor. De pretotindenii Ne-au venit călduroase adrese de felicitări și de bune urări, care Ne-au dovedit încă odată cât de adânc s'au înrădăcinat legăturile dintre toate părțile Națiunii și Dinastiei. Neputând mulțumi fiecăruia în deosebi, precum am dori, Vă rugăm pe D-Voastră a transmite tuturor, din Partea Mea, a Reginei și a părinților noului născut, viile Noastre sentimente de recunoștință pentru toate mărturisirile de iubire și devotament ce Ni s'au arătat, asigurându-i că toate gândurile și silințele Noastre sunt îndreptate spre binele și întărirea scumpei Noastre Români“.*

Locale. Măine, Duminecă săptămânei a cincea după înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală p. Dr. Alexandru Rusu, profesor al facultății de teologie.

— Elevii școlii noastre normale vor face mâine o *escursie în frunțașă comună Micăsasa*, aranjând acolo o frumoasă serbare culturală. Înainte de masă vor cânta la liturghia solemnă, iar după masă vor da o producție muzicală-teatrală, cu un program bine ales.

Soldatul necunoscut al Italiei. Pilda Francezilor, cari au ridicat în inima Parisului un loc de închinare memoriei soldatului necunoscut mort pentru patrie, simbol neperitor al atâtor jertfe de sânge aduse de cei mai buni fi ai țării, a îndemnat și pe Italiani să facă la fel. Serbarea inhumării marelui necunoscut al fraților italieni s'a făcut în 2 Noemvrie, ziua morților. Roma și Italia întregă, în frunte cu Regele și toată familia regală, a petrecut cu o solemnitate extraordinară, la locașul de odihnă, pe acela, despre care pe frontispiciul bisericii Santa Maria dei Angeli, unde s'au ținut funerariile, s'a scris: „Numele lui este necunoscut, dar spiritul lui strălucește pretotindenii în întreaga Italia“. Serviciul divin l-a săvârșit Mgr. Bartolomasi, care în cursul războiului a fost șeful serviciului religios al armatei.

Serbările dela Sighișoara din Duminecă trecută au atras în acest frumos oraș de pe Târnava o mare mulțime de săteni. Prezența tinărului crăișor, a principelui moștenitor Carol, a făcut din serbarea distribuirii celor 125 bibliotecii populare, un mare praznic al sentimentului dinastic, foarte înrădăcinat în părțile noastre ardelenene. Se spune, că din acest prilej, merit să fie o demonstrație politică inscenată cu scopul de-a acoperi eșecul anunțatei vizite regale din Banat, care nu se mai face, s'ar fi cheltuit sume foarte mari, cari puteau fi cruțate, și dacă desaprobăm și una și alta, suntem în schimb de acord cu ceice au aranjat această serbare, că atari serbări au o influență deosebit de binefăcătoare asupra mulțimei.

Atentatorii dela Senat au fost descoperiți, și unul dintre ei este prins. Siguranța anunță, că acesta, cu numele semit de *Saul Osias*, ar fi făcut destăinuri complete, indicând ca principali agenți pe alți doi tovarăși comuniști și frați întru Avraam, *Max Goldstein și Leon Lichtblau*. Cel dintâiu dintre aceștia a fost în vre-o două rânduri în mâna siguranței, dar deși schiop a reușit să evadeze. Să sperăm acum, că măcar pe cel ce ne-a ajutat să ajungem, abia după un an, la descoperirea misterului, vom ști să-l păzim mai bine, decât pe soțul său schiop și, după cum se spune și ciung.

Blajul nu are protopop ortodox. Încetând greva tipografilor din Sibiu și reapărând „Telegraful Român“ suntem în situația, de a putea anunța, contrar celor publicate în gazetele din capitală, că mitropolitul Sibiului nu a hirotonit în 14 Oct. pe părintele Goron de protopresbiter pentru Blaj, ci pentru *Geoagiu*.

Soarta meritată a unei mari bănci din capitală. E vorba de „Banca Națiunii“, care speculând într'un chip absolut inadmisibil asupra valutei noastre, a ajuns la faliment. Deficitul de câteva sute de milioane, pe care nu mai puteau să-l acopere nici bogătanii ca prințul Ghica-Comănești, fostul ei prezident, care s'a sinuis, a provocat intervenția parchetului de Ilfov, pe urma căreia se va ruina probabil o întreagă serie de existențe cinstite. Să sperăm însă, că nu vor scăpa nici criminalii, cari au umilit împotriva celor mai mari interese ale țării.

Madeira. Este insula portugheză din Oceanul atlantic, care va servi de exil pentru neastâmpărarul rege Carol de Habsburg. Se găsește la o distanță de circa 400 Km. spre vest dela litoralul marocan al Africeii, având o lățime de 55, și o lungime de 24 Km., cu o suprafață de 814 Km². Populația de peste 150,000 locuitori este în majoritate portugheză, sunt însă și Italiani, Jidovi, Mauri și puținii Negri. Are o climă deosebit de blândă și de constantă, servind astfel de bun adăpost pentru tuberculoșii. Temperatura me-

die este de 18°, variind între 15°—22°. Flora este tropicală, având un pământ foarte fertil. Dintre produsele de export este cunoscut mai ales vestitul vin de Madeira. Capitala insulei este orașul Funchal, situat în partea sudică a insulei, cu o populație de peste 20,000; este reședința unei episcopii catolice. În portul său se opresc toate năile, cari au drumul prin părțile acelea.

† **Mihail Ciurdariu.** Tatăl neuitatului martir dela Beiuș Dr. Ioan Ciordaș, protopopul și asesorul consistorial *Mihail Ciurdariu*, el însuși un persecutat al stupidei politici ungare, s'a stins la Pocola lângă Beiuș, în 29 Octomvrie c. Moare la vârsta de 77 de ani, în anul al 50-lea al preoției sale cinstite. Il jelește soția și numeroase rudeni, dar pentru marea sa dragoste față de neam și biserică sa românească, îl deplângem cu toții. Este înmormântat în cimiterul din Beiuș. — Odihnească în pace!

Noua politehnică din Timișoara s'a inaugurat în 30 Octomvrie c. cu solemnitatea cuvenită, în prezența dlui I. Petrovici, ministrul lucrărilor publice. Director al școlii a fost numit d. profesor Vălcovici.

Mulțumită publică.

Neputând mulțumi tuturor în particular, mulțumesc pe această cale tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoscuților, cari mi-au trimis cuvinte de mângâiere din prilejul morții iubitului meu soț Iuliu.

Câmpeni 10 Noemvrie 1921.

văd. Iulia Poruțiu n. Gligor.

Bibliografie.

Dr. Ioan T. Maiorescu, Neunirea cea mare — Cum s'a urzit între creștini? (Nr. 2 din biblioteca «Să fie lumină!»). Lugoj. 1921.

Stăruind cu bogate argumente asupra celui mai important punct de diferență dogmatică dintre bisericile noastre: primatul sf. Petru și a următorilor săi, broșura aceasta lămurește fără cea mai mică patimă, pe înțelesul poporului, pricina desbinării noastre religioase, care este «ingâmfașarea grecească». Scrisă cu multă căldură pentru a promova ideea măreață a unirii noastre bisericești în singura direcție posibilă: lăpădarea metehnei străine de sufletul nostru latin, broșura aceasta ne poate face mult bine. De aceea o recomandăm cu căldură.

Calendarul național ilustrat pe anul 1922. Lugoj. (Ed. Tipografiei naționale). Prețul lei 7.

Cel dintâiu calendar pe 1922 primit la redacție laudă hărnicia directorului casei de editură diecezană din Lugoj. Este un calendar bine întocmit, având afară de partea strict calendaristică și de câteva bucăți originale o frumoasă traducere din Berthe: Isus Hristos (vieța, patimile și triumful său), datorită p. protopop Arion M. Popa, și mai multe reproduceri de bucăți alese.

«*Biserica ortodoxă română*». Anul XV. Nr. 1. (Octomvrie). Revista oficială a sf. Sinod. Apare lunar. București. Abonamentul 100 lei pe an.

După 5 ani (ultimul număr a fost cel de pe Aug.—Sept. 1916) această revistă, tipărită pe cheltuiala ministerului de culte, reapare sub conducerea unui nou comitet, în frunte cu episcopul Vartolomeiu, ca director, a prof. Dr. I. Mihăilescu, ca prim redactor și a arhim. Scriban ca secretar de redacție.

«*Palatul de Justiție*». Anul IV Nr. 11 (Octomvrie). București. Prețul 5 lei.

«*Invășătorul*». Anul II. Nr. 16. (15 Octomvrie) Cluj. Apare de 2 ori pe lună.

«*Funcționarul*». Anul I. Nr. 21. (1 Noemvrie). Apare de 2 ori pe lună. Abonamentul anual lei 30.—

«*Ramuri*». Anul XV. Nr. 8. (15 August). Craiova. Prețul lei 4-50.